

Spellen helpen om veilig en gezond te werken

Medewerkers gaan in hun vrije tijd naar escaperooms om uitdagende raadsels op te lossen. Complexe computerspellen of games worden ook onder 25-plussers steeds populairder. Een arboadviseur die zijn verhaal met PowerPoint presenteert, dreigt voor ouderwets te worden versleten. Wat is er aan spellen op de markt voor bevordering van gezond en veilig werk?

Arbeidsorganisaties zijn voortdurend bezig met bijblijven in een veranderende omgeving. Dat vereist dat de mensen kennis opdoen en onderhouden en hun gedrag veranderen. Maar een mens neigt van nature tot angst voor het onvoorspelbare en vernieuwing roept vaak weerstand op.

Een manier om daarmee om te gaan, is spelen. Dat geeft een boost aan de motivatie. In een spel kunnen mensen grenzen opzoeken, zaken uitproberen, willekeurig andere strategieën inzetten en fouten begaan zonder serieuze gevolgen. Zo oefenen ze vaardigheden en het nieuwe gedrag: hun zelfvertrouwen neemt toe om dit in de praktijk te brengen.

Spelvormen geven een positieve emotie en [betrokkenheid](#). Een goed opgezet spel bevordert 'leren door te doen'. Het is bewezen effectiever dan een bijeenkomst in een zaaltje, als het ware in de schoolbanken. Daar hebben veel mensen geen goede herinneringen aan.

De serious game geeft een virtuele ervaring waarin mensen een bepaalde rol spelen

Gedrag op positieve wijze sturen

Gamification – Engels is hierbij gangbaar – is het gebruik van spelprincipes en -technieken in een alledaagse omgeving. Het doel is om menselijk gedrag op positieve wijze te sturen. Een bekend voorbeeld vormen de traptreden van een Stockholms metrostation: iemand die erop loopt, krijgt pianoklanken te horen. Dit verleidt mensen ertoe de trap te nemen en dus meer te bewegen.

Voortbordurend op de games voor vrije tijd ontstond de 'serious game'. Die geeft een virtuele ervaring waarin mensen een bepaalde rol spelen; ze gaan een uitdaging aan om obstakels te overwinnen. De spelmaker ontwerpt dit voor het trainen van [vaardigheden \(infographic\)](#) die z'n opdrachtgever belangrijk vindt. De virtuele ervaring kan ondergaan worden op het scherm van computer of smartphone.

Indringender is de beleving via virtual reality (VR); die simuleert een omgeving waarin de gebruiker met koptelefoon en afsluitende VR-bril ondergedompeld wordt. Bij augmented reality (AR) voegen bril en koptelefoon elementen toe aan de realiteit. De bekende bordspellen zijn de meest voorkomende. De Long Alliantie Nederland heeft bijvoorbeeld het gratis 'Beroepsziektespel | Opgelucht' laten maken.

Bordspellen maken werkdruk bespreekbaar

Er zijn voorbeelden uit [arbocatalogi](#): gratis of goedkoop, in ieder geval voor aanvragers uit de branche. Die kunnen ook begeleiding krijgen vanuit een branche-instelling. Doel is discussie, en soms is hier een spelleider bij nodig: misschien iets voor de arboadviseur?

- De sector kinderopvang heeft een Werkdrukspel. Speelkaarten helpen met een ontspannen én oplossingsgericht gesprek, zoals bij een overleg.
- Bij de Koerskaart Werk Privé Plezier moeten groepen zonder handleiding of begeleiding vragen doorlopen.
- Het sociaal werk heeft ook een Werkdrukspel. Dat stimuleert het gesprek over omgaan met grenzen, combinatie werk-privé, werkstijl en -houding, onderlinge steun en hoeveelheid werk.
- Het Werkdrukspel van het primair onderwijs bevat vragen waarin de thema's op verschillende manieren aan bod komen: te spelen in teamverband, met twee mensen of zelfs individueel. Met de vetgedrukte woorden brengt Google u op de juiste plek op het web.

Spellen over arbeidsomstandigheden

Het is een interactief bordspel om [beroepsziekten](#) te bespreken, gebaseerd op een RIVM-analyse van achterliggende oorzaken van beroepsziekten zoals de verantwoordelijkheden in de organisatie. Het spel bevordert de dialoog met zelfs de hoogste leiding.

Het helpt bewustzijn creëren en inzichten ontwikkelen om de kans op een beroepsziekte te verkleinen. Het is in een dagdeel te spelen met maximaal zeven spelers plus een spelleider per groep; meerdere groepen kunnen tegelijk spelen.

Diverse arbodienstverleners en adviesbureaus bieden spellen voor verbetering van arbeidsomstandigheden en omgang van mensen daarmee. Een aanbod dat er enigszins uitspringt, komt van zelfstandige arboprofessionals. Op de website arbeidshygiene.nl/beroepsziekten/mbo/ vindt u twee spelboxen, ontwikkeld voor het middelbaar beroepsonderwijs.

Leerlingen kunnen tijdens de opleiding, hobby, stage en later in hun werk worden [blootgesteld aan schadelijk geluid](#) of gevaarlijke stoffen. De beroepsvereniging van [arbeidshygiënisten](#) verzorgde de spellen over de twee onderwerpen om de leerlingen te informeren over welke mogelijkheden ze zelf hebben om risico's te verminderen. De spellen vullen elk 45 minuten. Het materiaal is te printen voor scholen, maar ook voor arboadviseurs die het mogelijk goed kunnen inzetten.

Een coöperatie van zelfstandige arboprofessionals ontwikkelde een RI&E-spel

Spellen over veiligheid op werk

De samenwerking tussen een arbeidshygiëniste en een professionele commerciële game-ontwikkelaar leidde tot spellen over veiligheid op het werk, zoals '100 ways to die at work'. Spelers moeten met een plattegrond, speelkaarten en een chatbot een gevaarlijke situatie zien te ontvluchten.

Er zijn spellen over gevarenpictogrammen ('Victors Vissenfabriek') en het risico van dieselmotoremissie ('Parkeergarage De Waag'). Een spel over brandgevaar en het bijbehorende BHV-werk is in voorbereiding.

PreventPartner, een coöperatie van zelfstandige arboprofessionals, ontwikkelde een RI&E-spel. De werkgever brengt met de medewerkers de risico's in het werk in beeld, in een dagdeel of een dag. De professionals brengen het gesprek op gang en geven uitleg bij kwesties.

Safety Escape Room over arbeidsveiligheid

Er zijn vier modules die op maat worden gemaakt voor uw organisatie: arbozorg, werkplek/fysieke belasting, veiligheidscultuur en psychosociale arbeidsbelasting. Dit is een manier om te [starten met de RI&E \(tool\)](#), maar ook om gezamenlijk opnieuw stil te staan bij mogelijke veiligheids- en gezondheidsrisico's. Het is te combineren met een uiteindelijk complete RI&E-procedure inclusief toetsing. Zo maakt u de RI&E levend!

De sector ambulancezorg heeft een elektronische leeromgeving voor geneeskundige bijstand bij grote incidenten. Op basis van reële praktijksituaties zijn er serious games gemaakt waarmee de professionals in de ambulancezorg kennis opdoen en getraind worden in het maken van de juiste keuzen in de hectiek.

Een adviesbureau voor arbeidsveiligheid heeft een Safety Escape Room: teams medewerkers worden uitgedaagd om als eerste een situatie met dreigend explosiegevaar op te lossen! De ziekenhuiszorg heeft een serious game rond gebruik van roosters. De teams stappen in een virtuele boot richting de finish. Hoe snel ze daar komen, hangt af van veranderingen in het rooster. De game toont direct het effect van beslissingen en helpt een stabiel rooster te realiseren.

Zorg dat het MT de uitkomsten oppikt en omzet in actie

Een spel aanschaffen

Dit soort activiteiten kost nogal wat geld; grote organisaties kunnen dat opbrengen, en brancheorganisaties misschien ook. Of wilt u het zelf proberen? Twee game-ontwikkelaars publiceerden in 2022 een boek over de principes van game-based leren en hoe spellen te maken.

Degene die het boek aandachtig doorneemt, mag zich volgens hen game-based learningexpert noemen. Oriënteer u eerst in de branche over mogelijke spellen. Als u een spel aanschafft, is het een absolute aanrader het met wat vertrouwde mensen uit te proberen.

Als u zelf een spel wilt (laten) maken: test het eerst met anderen, desnoods meerdere keren, om alle ins en outs te leren beheersen. Denk goed na over het doel waarvoor u het inzet. Bedenk ook dat bijvoorbeeld een spel over werkdruk vereist dat de teamleden zich veilig en vertrouwd voelen: anders is het resultaat waarschijnlijk juist averechts.

Zorg dat het MT de uitkomsten oppikt en omzet in actie voor de beheersing van werkdruk. Dat gaat het beste als er binnen de organisatie een breder programma voor verbetering is. Voor voorlichting daarover past een powerpointpresentatie ook nog altijd.

Dit is een artikel van de redactie van Arbo Rendement

Arbo Rendement is dé informatiebron voor arboprofessionals, preventiemedewerkers en ondernemingsraden. Als in- of externe arboprofessional kunt u een bijdrage leveren aan een gezonde en veilige werkplek voor alle medewerkers in de organisatie. U moet dan wel op de hoogte zijn van alle relevante wijzigingen in de wet- en regelgeving rond arbeidsomstandigheden, arbeidstijden, ziekteverzuim en re-integratie.

De onafhankelijke en ervaren redactie van Arbo Rendement zit bovenop het nieuws en vertelt u als eerste wat deze ontwikkelingen zijn. Altijd in heldere taal en met een praktische insteek, zodat u de informatie direct kunt vertalen naar uw eigen werksituatie. Arbo Rendement is daarnaast multimediaal. De voor uw vakgebied relevante informatie verschijnt:

- ✓ dagelijks op het digitale platform Rendement Online, waar u onder meer het laatste nieuws, checklists, rekentools, maatwerkbrieven en verdiepingsartikelen tot uw beschikking heeft;
- ✓ wekelijks gebundeld in een e-mailnieuwsbrief;
- ✓ maandelijks in het vakblad Arbo Rendement, boordevol nieuws en achtergrondartikelen, digitaal en op de mat;
- ✓ tweemaandelijks in een handzaam themadossier: een pocketboekje dat iedere editie een complex onderwerp uitdiept.

Rendement is een succesvolle uitgeverij van met name praktische vakbladen en digitale ondersteuning.

Het assortiment bestaat uit een crossmediaal portfolio: van printuitgaven zoals magazines en themadossiers tot online ondersteuning in de vorm van digitale naslagwerken, e-nieuwsbrieven, een vragenservice en tools.

www.rendementuitgeverij.nl